

Pallisses de Molnell (Monnell)

Gisclareny

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Darrere la casa de Monnell (casa dels masovers)
Emplaçament: Pista de Bagà a Font de l'Adou. PK.5 continuar per la pista tancada que en 1Km arriba a la casa
Alçada: 1015

Coordenades:

Latitud: 42.27089
Longitud: 1.79558
UTM Est (X): 400676
UTM Nord (Y): 4680556

Classificació

Número de fitxa: 08093 - 35
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Modern Popular
Segle: XVIII-XIX
Estat de conservació: Dolent
Notes de conservació: Malgrat s'utilitzi com a pallissa i quadres té importants filtracions en les cobertes, degradació en les bigues i forjats principals. Amenaça en desplomar-se

Protecció: Inexistent
Número inventari: SÍ. IPA. 3345

Generalitat i altres inventaris

Accés: Restringit
Ús actual: Productiu
Titularitat: Privada
Titular: 001600600D608A0001TX

Fitxes associades:

[Masia de Molnell \(Monnell\)](#)

Autoria de la fitxa
Data de registre de la fitxa:

Pere Cascante i Torrella
dt., 10/12/2019 - 01:00

Descripció

Construcció pertanyent a les pallisses de la masia de Molnell o Monnell. Es tracta d'un edifici exempt situat a la part del darrere de la masia (fitxa 34). Té una planta rectangular i està composta per una planta baixa i un primer pis coberta amb teulada a dues vessants de teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta i amb el carener paral·lel a la façana principal que està orientada a migdia. En la composició de les seves façanes hi ha un predomini del massís respecte el buit en totes elles exceptuant-ne la sud que és on es concentren la majoria de les seves obertures. S'organitza per mitjà de dos arcs rebaixats a la planya baixa amb les dovelles mal treballades i escairades i dicposades amb la tècnica de "sardinell" les quals sostenen els pilars de la planta superior que serveixen per fer de suport a les jàsseres de la coberta. L'aparell i fàbrica és de maçoneria de carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades més aviat irregulars amb fragments de teula i maó a trencajunt. Únicament són en pedra pocada les cantonades. La planta baixa està pavimentada en còdols de riu i s'empra com a quadra, mentre que la planta primera és emprada com a pallissa. L'accés es practica per mitjà d'una escala de pedra que hi ha a la part exterior. Conserva traces del seu antic enlluït de calç de color marró i vermellós. El paviment del primer pis és de taulons i posts de fusta. L'edifici malgrat estigui dempeus es conserva en mal estat.

Observacions:

Aquesta construcció guarda forces similituds amb les pallisses de la casa de l'Hostalet (fixa núm. 15) i també amb les pallisses de la casa de Murcurols i les que hi ha a Brocà i Gavarrós (TM. Guardiola de Berguedà). Es tracta d'exemples molt característics en les pallisses de les masies de muntanya amb les plantes inferiors utilitzades com a quadres i estables i resoltes mitjançant arcs rebaixats i escarcers que suporten els pilars de la planta primera. Sembla que correspon amb una construcció de mitjans del segle XVIII.

Història

L'indret i alou de Molnell apareix esmentat per primera vegada el 839 en un document de consagració de la catedral d'Urgell (Martin, 2005) on esmenta que es paga com a cens una quartera de faves i una perna. Posteriorment i en la consagració de Sant Miquel de Turbians, el 948 el bisbe Wisadus va cedir a la nova església, unes viles que posseïa a Molnell. Ens l'acta de consagració del monestir de Sant Llorenç prop Bagà i també en un document datat de l'any 1003 (doc. 50). ACA Monacals, Bagà. Perg.93 (Bolós-Pagès, 1986) ens cita la donació que es fa d'un alou al comtat de Cerdanya dins la vall de Brocà, a les rodalies de Bagà i al terme de la vil·la de Molnell "In apendico qui vocant Mulnelo. Id sunt: casas, casalibus, ortis, ortalibus, arboribus, torcularis, terras et vineas cum illorum arboribus, pratis, silvis, garricis, molindinaris, cum illorum capud aquis, vieuttibus, vel reductibus, cum exiis vel regressiis eorum" El document és molt extens però ja ens parla d'un lloc amb terres, cases, molins i per tant malgrat no esmenti enlloc l'existència de camins, és lògic pensar que n'hi havia amb els corresponents passos per creuar els rius. Afrontava amb la Conca d'Oria, El Cadí, la Boixassa i el Querforadat. Bolós mal interpreta el Querforadat amb la població de l'alt Urgell, molt llunyana i poc relacionada amb l'entorn. El Querforadat podria ser "roca foradada" interpretada com una roca natural i de la que en tenim constància de la seva existència degut a l'orografia càrstica del lloc. Pensem que el Querforadat seria el castell "fener de Cal ros" proper al vilar d'Espunya i la conca d'Oria seria a l'oest de Monell al lloc d' Oreis. El lloc de Molnell que deriva de Molinell o petit Molí

relacionant amb l'existència d'aquest element a la captació del Bastareny (Serra i Vilaró, 1989) serà esmentat continuament al llarg dels segles XIII i XIV. Consta que al 1151 el monjo Guillem del monestir de Sant Llorenç prop Bagà Pere Anes i Guillem Bernardí van confessar davant l'abat i bisbe d'Urgell que detenien els alous de Vilella i Molnell amb el vilar d'Espunya mesura a la qual van ser retornats. També s'esmenta que el 1292 Galceran de Pinós va imposar a Bernat d'Escariu i als seus fills una pena i confiscació de 55 veïns de la baronia situats a Monell, Faia i Greixa, mesura la qual va ser absolta. De Molnell en procedia un capellà nomenat Berenguer que en motiu de les bregues entre l'abat de Sant Llorenç i el baró de Pinós va ser excomunicat juntament amb molts altres cap el 1328 (Serra i Vilaró, 1989). També el lloc és esmentat quant el cavaller G. de Rocavert va reconèixer davant un tal Pasqual de Molnell les donacions que Berenguera de Gisclareny fa del "mas d'en Jover amb un molí i alguns tascals pertanyents al dit mas i algunes terres; la batllia de tots els Censos... i demès que rebia de la parròquia de Sant Iscles de Molnell", parròquia i església que s'esmenta a partir del segle XIII quant el 1255 Guillem de Murturols volen anar a l'exèrcit del Rei de la Corona Catalana va fer donacions als llegats de l'església Santa Maria de Murturols, l'obra de l'església de Molnell i Gresolet "et dimitio operi ecclesie de Muenell" (Serra i Vilaró, 1989). Aquest mas d'en Jover podria correspondre amb un dels tres masos que es compta que hi hauria a la zona corresponent al mas de Molnell (Munell) propiament dit juntament amb altres dos a la Pelosa i Oreis (Conca d'Oria). Per tant ja veiem la importància del lloc per a l'aprofitament de l'aigua de la Dou i fer moure un molí que ha denominat el lloc. Per altra banda en els documents de la Baronia de Bagà, aquest indret és molt citat i esmentat al llarg dels segles XIII i XIV amb personatges de gran nom a la Baronia dels Pinós, entre ells els senyors de Murcarols que pagaren 200 sous per l'obra faedora" de l'església de Molnell (Serra, ob cit, 1989). Interpretem com un lloc que estava densament poblat al llarg de l'església on hi havia masos, molins i fins hi tot una església. Al llarg de la fi de l'edat mitjana i principi de l'era de moderna, la masia de Monell va continuar tenint importància donant a entendre que va poder sobreviure la pesta. Tant és així que de 1789 es conserva un document a l'arxiu de Gisclareny on hi ha un inventari dels bens que posseïa. Martín, E, 2005 i on ens descriu amb molt de detall les diverses cambres i estances que hi havia a la casa amb els seus objectes i caps de bestiar. A grans trets ens parla de "la entrada, lo tarrat (terrassa primer pis), la cuyna, primera cambra, pastador, altra cambra, sostre (golfes), cambra del sostre, altra cambra del sostre, pleta de Urgell i altra pleta. Aquestes darreres corresponen amb les pletes que hi ha a la muntanya (pleta de Cadí o de Molnell) sota del Tanca la Porta. Per l'extensió i nombre d'objectes podem diferenciar les diverses cambres i identificar si es tracta d'una menjador, sala o dormitori reproduïnt fidelment la seva composició i elements que contenia (E. Martín, 2005). Segons ens consta en els diversos censos conservats a l'arxiu municipal de Gisclareny (AMG) al 1863 la masia de Molnell hi havia 15 persones més gran de 7 anys i pagaven una contribució total de 12119 ss dels quals 1871 corresponien als caps de bestiar, fet que la convertia en una de les masies més importants de la vall del Bastareny.El seu propietari era Mariano Ribera (Martín, 2005)

Bibliografia

- BOLÓS MASCLANS, J; PAGÈS(1986). El monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Artestudi. Barcelona p-71,200.
- CABALLÈ I CANTALAPIEDRA, F (1996). Les tres-centes cases de Gisclareny. Columna Albí. P.43.
- MARTIN E (2005). Una mirada sobre la història de Gisclareny. P. 55.
- SERRA I VILARÓ, J (1989). Les Baronies de Pinós i Mataplana. Investgació als seus arxius. Llibres I, II i III.
- DDAA (2007) Catàleg específic de masies i cases rurals de Gisclareny Fitxa 049.
- AHG. Cadastre de 1776.
- ACA. Llibrets de Compliment Pasqual.Amillament de 1863 extret de Martín, E; 2005. Annex 21 i 22.
- ADCU. Acta de Consgaració de Sant Miquel de Turbians.

